

październik 2019 r.

Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału
i nie ma charakteru wyczerpującego

Pozbawienie wolności migrantów

Zobacz również zestawienia pt. „[Pozbawienie wolności dzieci migrujących w towarzystwie osoby dorosłej](#)” oraz „[Pozbawienie wolności małoletnich migrujących bez opieki osoby dorosłej](#)”.

„(...) Pozbawienie wolności obcokrajowców, którym towarzyszą odpowiednie gwarancje wobec danej osoby, jest dopuszczalne wyłącznie w celu umożliwienia Układającym się Stronie zapobieżenia nielegalnej imigracji, przy czym jednocześnie musi być ono zgodne ze zobowiązaniami międzynarodowymi, w szczególności postanowieniami <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19911190515/O/D19910515.pdf> Konwencji genewskiej z 1951 roku, dotyczącej statusu uchodźców oraz [Europejskiej Konwencji Praw Człowieka](https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_POL.pdf) https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_POL.pdf. Uzasadniony interes państw w zapobieganiu coraz częstszym próbom obejścia ograniczeń imigracyjnych nie może prowadzić do pozbawienia osób ubiegających się o azyl ochrony przewidzianej tymi konwencjami (...). W przypadkach gdy [Europejski] Trybunał [Praw Człowieka] ma zbadać zgodność sposobu i metody wykonania środka z postanowieniami [Europejskiej] Konwencji [Praw Człowieka], musi brać pod uwagę indywidualną sytuację danej osoby (...). Państwa muszą zwrócić szczególną uwagę na art. 3 Konwencji, który chroni jedną z najbardziej fundamentalnych dóbr w społeczeństwach demokratycznych i bezwzględnie zakazuje tortur oraz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, niezależnie od okoliczności i zachowania ofiary (...)” (*M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji* (skarga nr 30696/09), wyrok Wielkiej Izby z dnia 21 stycznia 2011 r., §§ 216–218).

Pobawienie wolności / Ograniczenie swobody przemieszczania się

[Amuur przeciwko Francji](#)

25 czerwca 1996 r.

Skarżący, będący obywatelami Somalii – trzech braci i siostra – urodzeni między 1970 a 1975 r., przybyli do Francji przez Syrię w marcu 1992 r. Utrzymywali, że po obaleniu reżimu prezydenta Siyada Barra ich życie w Somalii było zagrożone. Nie zostali przyjęci na terytorium Francji ponieważ ich paszporty były sfałszowane. Zarzucali, że byli przetrzymywani, zanim odesłano ich do Syrii, przez 20 dni w strefie tranzytowej portu lotniczego Paris-Orly.

Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1 (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego)** [Europejskiej Konwencji Praw Człowieka](#). Trybunał uznał, że art. 5 Konwencji miał zastosowanie, ponieważ przetrzymywanie skarżących w strefie tranzytowej było w praktyce równoważne pozbawieniu wolności. To pozbawienie wolności było niezgodne z prawem, ponieważ przepisy prawa francuskiego obowiązujące w tamtym czasie nie pozwalały sądom powszechnym na ocenę warunków pozbawienia wolności obcokrajowców lub ograniczenie

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

czasu trwania pozbawienia wolności. Przepisy te nie przewidywały również pomocy prawnej, humanitarnej ani socjalnej.

Shamsa przeciwko Polsce

27 listopada 2003 r.

Skarżący, dwaj bracia będący obywatelami libijskimi, zostali zatrzymani w Warszawie bez ważnych dokumentów tożsamości i bez zezwolenia na pobyt. Wydano decyzję o wydaleniu ich w terminie 90 dni i w oczekiwaniu na wydalenie zostali pozbawieni wolności. Władze podjęły trzy próby wykonania decyzji o wydaleniu, które okazały się bezskuteczne, częściowo z tego powodu, że bracia odmawiali współpracy. Zgodnie z polskim prawem decyzja o wydaleniu musi zostać wykonana w terminie 90 dni, a po upływie tego terminu osoba musi zostać zwolniona. Skarżący podnosili w skardze, że byli przetrzymywani przez Straż Graniczną, w celu wydalenia, w strefie tranzytowej warszawskiego portu lotniczego po dacie, w której powinni zostać zwolnieni w świetle polskiego prawa, mianowicie 25 sierpnia 1997 r. Tymczasem władze, bez żadnej podstawy prawnej, kontynuowały wykonanie decyzji o wydaleniu po upływie ustawowego terminu, aż do 3 października 1997 r., kiedy to skarżący zostali zabrani przez policję do szpitala na badanie i zwolnieni.

Trybunał zauważył, że pozbawienie wolności, które obejmuje okres kilku dni i które nie zostało zarządzone przez sąd, sędziego lub inną osobę upoważnioną przez prawo do wykonywania władzy sądowniczej nie może być uznane za „zgodne z prawem” w rozumieniu art. 5 ust. 1 Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa). Biorąc pod uwagę, że pozbawienie skarżących wolności w okresie od 25 sierpnia do 3 października 1997 r. nie było „nakazane prawem” ani „zgodne z prawem”, Trybunał orzekł, iż doszło do **naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji.

Riad i Idiab przeciwko Belgii (zobacz również poniżej w „Warunkach pozbawienia wolności”)

24 stycznia 2008 r.

Skarżący, będący obywatelami palestyńskimi, skarżyli się w szczególności na warunki, w jakich przebywali będąc zatrzymanymi w strefie tranzytowej brukselskiego portu lotniczego Brussel Nationaal (Brussels Zaventem) w następstwie niezgodnego z prawem przekroczenia granicy Belgii.

Trybunał orzekł, że przetrzymywanie skarżących w strefie tranzytowej nie było zgodne z prawem i **art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Orzekł również, że fakt przetrzymywania skarżących w tym miejscu przez ponad dziesięć dni stanowił nieludzkie i poniżające traktowanie z **naruszeniem art. 3** Konwencji (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania).

Nolan i K. przeciwko Rosji

12 maja 2009 r.

Skarżący, będący obywatelem amerykańskim, podnosił w skardze, że w dniu 2 czerwca 2002 r., po powrocie z krótkiego pobytu za granicą, był przetrzymywany przez dziewięć godzin w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych w porcie lotniczym Moskwa Szeremietiewo i mimo że posiadał ważną wizę rosyjską nie udzielono mu zezwolenia na ponowny wjazd do Rosji.

Trybunał stwierdził, że warunki całonocnego pobytu skarżącego w strefie tranzytowej moskiewskiego portu lotniczego, za które odpowiedzialne były rosyjskie władze, w praktyce były równoznaczne z pozbawieniem wolności. Z uwagi na brak dostępności i przewidywalności Wytycznych w sprawie przekraczania granicy Trybunał uznał, że system krajowy nie chronił skarżącego przed arbitralnym pozbawieniem wolności, z **naruszeniem art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego).

Khlaifia i Inni przeciwko Włochom

15 grudnia 2016 r. (Wielka Izba)

Sprawa dotyczyła umieszczenia w ośrodku recepcyjnym na Lampeduzie, a następnie na statkach zacumowanych w porcie w Palermo, jak również deportowania do Tunezji nielegalnych migrantów, którzy znaleźli się na wybrzeżu Włoch w 2011 r. podczas

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów
wydarzeń powiązanych z tzw. Arabską Wiosną.

Wielka Izba orzekła, że doszło do **naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego), **naruszenia art. 5 ust. 2** Konwencji (prawo do niezwłocznego uzyskania informacji o przyczynach zatrzymania) oraz **naruszenia art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności). Trybunał zauważył w szczególności, że pozbawienie skarżących wolności bez jasnej i dostępnej podstawy nie czyniło zadość ogólnej zasadzie pewności prawa i było niezgodne z potrzebą ochrony jednostki przed arbitralnością. Decyzje o odmowie zezwolenia na wjazd wydane przez włoskie organy nie odnosiły się do prawnych i faktycznych podstaw pobawienia skarżących wolności i nie przedstawiono ich „niezwłocznie” skarżącym. Wielka Izba zauważyła również, że włoski system prawny nie zapewnił im środka odwoławczego, dzięki któremu mogliby uzyskać orzeczenie sądu w przedmiocie legalności pozbawienia ich wolności. Wielka Izba uznała także, że **nie doszło do naruszenia art. 4 protokołu nr 4** do Konwencji (zakaz zbiorowego wydalania cudzoziemców), **nie doszło do naruszenia art. 13 Konwencji w zw. z art. 4 protokołu nr 4** do Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego), **nie doszło do naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) zarówno w odniesieniu do warunków w ośrodku recepcyjnym i centrum pomocy na Lampeduzie, jak i na statkach w porcie Palermo oraz że **doszło do naruszenia art. 13 w zw. z art. 3** Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego) na skutek braku środka odwoławczego, który umożliwiłaby skarżącym złożenie skargi na warunki, w których przebywali w ośrodku recepcyjnym na Lampeduzie lub na statkach.

S.K. przeciwko Rosji (skarga nr 52722/15)

14 lutego 2017 r.

Sprawa dotyczy decyzji władz rosyjskich o pozbawieniu wolności skarżącego, będącego obywatelem syryjskim i wydaleniu go do kraju pochodzenia. Skarżący zarzucał w szczególności, że pozbawienie go wolności było arbitralne, biorąc pod uwagę, że nie mógł być wydalony do Syrii oraz że nie istniała procedura krajowa, z której mógłby skorzystać w celu przeprowadzenia sądowej kontroli pozbawienia wolności.

Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) oraz **art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności) ze względu na pozbawienie skarżącego wolności w celu wykonania kary wydalenia administracyjnego. Zauważył w szczególności, że ani Kodeks wykroczeń administracyjnych ani inne obowiązujące przepisy prawa nie przewidywały procedury, która umożliwiłaby skarżącemu przeprowadzenie kontroli sądowej decyzji o pozbawieniu wolności i uzyskanie decyzji o zwolnieniu. Nie istniały również żadne przepisy zobowiązujące do automatycznego regularnego badania pozbawienia go wolności. Trybunał zauważył także, że pozbawienie wolności w celu wydalenia byłoby zgodne z art. 5 ust. 1 Konwencji jedynie wówczas, gdyby postępowanie w przedmiocie wydalenia toczyło się i było prowadzone z zachowaniem należytej staranności, a pozbawienie wolności byłoby zgodne z prawem i nie byłoby arbitralne. W tej sprawie należy uznać, że w lutym i marcu 2015 r. dla organów rosyjskich dostatecznie oczywiste powinno być, że wydalenie skarżącego do Syrii było niewykonalne, jak również że pozostanie mało prawdopodobne ze względu na zaostrzający się konflikt w Syrii. Na władzach spoczywał zatem obowiązek rozważenia alternatywnych rozwiązań. Tym niemniej po wydaniu decyzji o umieszczeniu skarżącego w specjalnym ośrodku detencyjnym dla obcokrajowców nie dokonano powtórnej oceny zasadności pozbawienia wolności. Wreszcie na podstawie **art. 46** Konwencji (moc obowiązująca oraz wykonywanie wyroków) Trybunał wskazał w odniesieniu do ustaleń dokonanych na podstawie art. 5, że właściwe byłoby niezwłoczne zwolnienie skarżącego, nie później niż w dniu następującym po dniu ogłoszenia, że niniejszy wyrok stał się ostateczny.

J.R. i inni przeciwko Grecji (skarga nr 22696/16) (zobacz również poniżej „Warunki pozbawienia wolności”)

25 stycznia 2018 r.

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

Sprawa dotyczyła warunków przetrzymywania trzech obywateli afgańskich w ośrodku recepcyjnym w Vial na greckiej wyspie Chios oraz okoliczności pozbawienia wolności tych osób. Skarżący podnosili w szczególności kwestię okresu ich pozbawienia wolności, którą uważali za arbitralną. Zarzucali również, że nie otrzymali żadnej informacji o przyczynach pozbawienia wolności – ani w języku ojczystym, ani w żadnym innym języku.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Ustalił w szczególności, że skarżący byli pozbawieni wolności przez pierwszy miesiąc w ośrodku, do 21 kwietnia 2016 r., kiedy stał się on ośrodkiem półotwartym. Niemniej jednak Trybunał był zdania, że miesięczny okres pozbawienia wolności, którego celem było zagwarantowanie możliwości wydalenia skarżących na podstawie deklaracji zawartej między UE a Turcją, nie był arbitralny i nie mógł być uznany za „niezgodny z prawem” w rozumieniu art. 5 ust. 1 lit. f). Trybunał stwierdził jednak, że doszło do **naruszenia art. 5 ust. 2** Konwencji (prawo do niezwłocznego otrzymania informacji o przyczynach zatrzymania) uznając, że skarżący nie zostali odpowiednio poinformowani o przyczynach zatrzymania i dostępnych środkach odwoławczych umożliwiających zakwestionowanie pozbawienia wolności.

K.G. przeciwko Belgii (skarga nr 52548/15)

6 listopada 2018 r.

Sprawa dotyczyła osoby ubiegającej się o azyl, która została pozbawiona wolności i ze względów bezpieczeństwa była przetrzymywana na podstawie czterech decyzji w oczekiwaniu na rozpatrzenie wniosku o azyl. W szczególności skarżący „pozostawał do dyspozycji Rządu” i był przetrzymywany na tej podstawie przez około 13 miesięcy.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Uznał w szczególności, że względy interesu publicznego miały duże znaczenie dla decyzji o dalszym pozbawieniu skarżącego wolności i nie znalazł dowodów arbitralności w ocenie dokonanej przez organy krajowe. Zauważył również, że zdrowie skarżącego nie było zagrożone i że w obydwu ośrodkach, w których przebywał, został on objęty szczególną opieką. Wreszcie Trybunał uznał, że z uwagi na kwestie będące przedmiotem sprawy oraz fakt, że organy krajowe działały z wymaganą starannością, okres, przez który skarżący pozostawał do dyspozycji Rządu, nie może być uznawany za nadmierny.

Skargi oczekujące na rozpatrzenie

Ilias i Ahmed przeciwko Węgrom (skarga nr 47287/15) (zobacz również poniżej „Warunki pobawienia wolności”)

14 marca 2017 r. – sprawa przekazana do Wielkiej Izby we wrześniu 2017 r.

Sprawa dotyczy przetrzymywania przez 23 dni w strefie granicznej dwóch obywateli Bangladeszu ubiegających się o azyl, jak również wydalenia ich z Węgier do Serbii. Skarżący zarzucają w szczególności, że 23-dniowy pobyt w strefie tranzytowej stanowił pobawienie wolności bez podstawy prawnej i że nie mogli oni skorzystać ze środka odwoławczego umożliwiającego odpowiednią kontrolę sądową zastosowanego wobec nich środka.

W wyroku Izby Trybunał orzekł jednogłośnie, że doszło do **naruszenia art. 5 ust. 1 i 4** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) uznając, że przetrzymywanie skarżących w strefie granicznej Röszke stanowiło pozbawienie wolności, co oznacza, że byli oni w sposób rzeczywisty pozbawieni wolności bez żadnej formalnej uzasadnionej decyzji i bez odpowiedniej kontroli sądowej.

W dniu 18 września 2017 r. panel Wielkiej Izby uwzględnił wniosek Rządu węgierskiego o przekazanie sprawy do Wielkiej Izby.

W dniu 18 kwietnia 2018 r. miała miejsce rozprawa przed Wielką Izbą w tej sprawie.

Z.A. i Inni przeciwko Rosji (skargi nr 61411/15, 61420/15, 61427/15 i 3028/16)

28 marca 2017 r. – sprawa przekazana do Wielkiej Izby we wrześniu 2017 r.

Sprawa dotyczy zarzutów podnoszonych przez cztery osoby z Iraku, terytorium palestyńskiego, Somalii i Syrii, które podróżowały przez port lotniczy Moskwa Szeremietiewo i którym odmówiono wjazdu do Rosji. Troje spośród skarżących spędziło

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

w strefie tranzytowej lotniska od pięciu do ośmiu miesięcy; jeden ze skarżących, pochodzący z Somalii, spędził w tej strefie prawie dwa lata.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Stwierdził w szczególności, że przetrzymywanie skarżących w strefie tranzytowej, co nie było ich wyborem, stanowiło pozbawienie wolności i zgodnie z prawem krajowym nie było ku temu podstaw prawnych. Co więcej, Trybunał orzekł, że skarżący byli pozbawieni wolności przez kolejne okresy w niedopuszczalnych warunkach, które godziły w ich godność, sprawiały, że czuli się oni poniżeni i upodleni, a zatem stanowiło to nieludzkie lub poniżające traktowanie **sprzeczne z art. 3** Konwencji (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania).

W dniu 18 września 2017 r. panel Wielkiej Izby uwzględnił wniosek Rządu rosyjskiego o przekazanie sprawy do Wielkiej Izby.

W dniu 18 kwietnia 2018 r. miała miejsce rozprawa przed Wielką Izbą w tej sprawie.

A.E. i T.B. przeciwko Włochom i inne skargi (skargi nr 18911/17, 18941/17 i 18959/17)

Skargi zostały zakomunikowane Rządowi włoskiemu w dniu 24 listopada 2017 r.

Sprawa dotyczy czterech obywateli sudańskich zatrzymanych w Ventimiglii, a następnie przeniesionych do punktu szybkiej rejestracji migrantów w Taranto. Skarżący zostali następnie przewiezieni do Turynu w celu umieszczenia na pokładzie samolotu do Sudanu.

Trybunał zakomunikował skargi Rządowi włoskiemu i skierował pytania do stron zgodnie z art. 3 Konwencji (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania), art. 5 ust. 1, 2, 3 i 4 Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego), art. 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) i art. 13 Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego).

Warunki pozbawienia wolności

Dougoz przeciwko Grecji

6 czerwca 2001 r.

Skarżący, będący obywatelem syryjskim, został umieszczony w policyjnej izbie zatrzymań w Grecji w oczekiwaniu na wydalenie do Syrii. Przez kilka miesięcy przebywał na posterunku policji w Drapetsonie, gdzie – jak zarzucał – miał być przetrzymywany w przeludnionej i brudnej celi z niedostateczną infrastrukturą sanitarną i noclegową, ograniczonym dostępem do ciepłej wody, bez świeżego powietrza, naturalnego światła słonecznego i bez dostępu do placu umożliwiającego ćwiczenia. W kwietniu 1998 r. został przeniesiony do głównej komendy policji, gdzie – jak utrzymywał – warunki były zbliżone do warunków w Drapetsonie, przy czym w celach było tam naturalne światło i powietrze oraz odpowiednio ciepła woda. Pozostawał tam do dnia 3 grudnia 1998 r., kiedy został wydalony do Syrii.

Trybunał orzekł, że warunki pozbawienia wolności skarżącego na komendzie głównej policji i w areszcie w Drapetsonie, w szczególności znaczne przeludnienie i brak infrastruktury noclegowej, w powiązaniu ze zbyt długim okresem pozbawienia wolności stanowiły poniżające traktowanie **sprzeczne z art. 3** Konwencji (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania).

Riad i Idiab przeciwko Belgii (zobacz również powyżej „Pozbawienie wolności”)

24 stycznia 2008 r.

Skarżący, będący obywatelami palestyńskimi, skarżyli się w szczególności na warunki pozbawienia ich wolności w strefie tranzytowej brukselskiego portu lotniczego, mającego miejsce po niezgodnym z prawem przekroczeniem przez nich granicy Belgii.

Trybunał stwierdził, że fakt przetrzymywania skarżących w strefie tranzytowej przez ponad dziesięć dni stanowił nieludzkie i poniżające traktowanie **z naruszeniem art. 3** Konwencji (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania). Ze swej natury było to miejsce przeznaczone do przetrzymywania osób przez bardzo krótki czas. Strefa tranzytowa, charakter której może powodować u osób w niej przebywających poczucie osamotnienia, nie posiada przestrzeni zewnętrznej umożliwiającej spacerowanie lub ćwiczenia fizyczne, wewnętrznych obiektów gastronomicznych ani radia lub telewizji

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

umożliwiających kontakt ze światem zewnętrznym; w żaden sposób nie została ona przystosowana do wymogów przebywania w niej przez okres przekraczający dziesięć dni.

S.D. przeciwko Grecji (skarga nr 53541/07)

11 czerwca 2009 r.

Skarżący, będący obywatelem tureckim, był przetrzymywany przez dwa miesiące w izbie zatrzymań na posterunku Straży Granicznej w Grecji po nielegalnym wjeździe do tego kraju. W okresie pozbawienia wolności nie mógł wychodzić na zewnątrz, telefonować i nie miał dostępu do koców, czystej pościeli ani ciepłej wody.

Trybunał uznał, że skarżący, będący osobą ubiegającą się o azyl, doświadczył warunków pozbawienia wolności, które stanowiły poniżające traktowanie **z naruszeniem art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania). Spędził dwa miesiące w pomieszczeniu zbudowanym z prefabrykowanych elementów, bez możliwości wyjścia na zewnątrz i bez dostępu do telefonu, koców lub czystej pościeli bądź dostatecznych artykułów higienicznych. Następnie był przetrzymywany w Patrou Rali i umieszczony w celi przez sześć dni, w nieakceptowalnych warunkach, opisanych przez Europejski Komitet do spraw zapobiegania torturom oraz niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu (Komitet CPT) w następstwie wizyty w lutym 2007 r.

A.A. przeciwko Grecji (skarga nr 12186/08)

22 lipca 2010 r.

Skarżący, będący obywatelem palestyńskim, został zatrzymany przez straż przybrzeżną na greckich wodach terytorialnych po ucieczce z obozu dla uchodźców, w którym mieszkał w Libanie. Policja w Samos umieściła go w areszcie i wydano decyzję nakazującą wydalenie go do państwa pochodzenia. W skardze podnosił kwestię nędznych warunków, w jakich przebywał w areszcie na Samos: pokrytej warstwą brudu podłogi, na której osadzeni spożywali posiłki i – w większości przypadków – spali; góry śmieci na korytarzach; niedostatecznej ilości jedzenia przyrządzanego w niehigienicznych warunkach; wszy i chorób skóry; okien zabitych drewnianymi deskami; połączonej toalety z prysznicem bez ciepłej wody; dostępu do niewielkiego placu, jedynie wedle kaprysu strażników; braku możliwości skorzystania z telefonu i przeludnienia (w placówce przeznaczonej dla 100 osób przebywało 140–190 osób).

Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki życia w miejscu pozbawienia wolności, wiążące się z poniżającym traktowaniem skarżącego, jak również ze względu na brak staranności po stronie władz w zapewnieniu mu odpowiedniej opieki medycznej. Zarzuty skarżącego co do stanu miejsca, w którym był przetrzymywany przez ponad trzy miesiące, zostały potwierdzone w szeregu sprawozdań organizacji międzynarodowych i greckich organizacji pozarządowych. Zwracano w nich uwagę na następujące problemy: przeludnienie, wyjątkową ciasnotę i brud, pomieszczenia sanitarne wspólne dla mężczyzn i kobiet i w opłakanym stanie, łazienki pokryte warstwą wody o wysokości 1 cm, brak możliwości leczenia szpitalnego, wadliwy system kanalizacyjny, odrażający zapach, zakaźne choroby skóry oraz przemoc podczas zatrzymań.

Abdolkhani i Karimnia przeciwko Turcji (skarga nr 2)

27 lipca 2010 r.

Skarżący, będący obywatelami irańskimi, przekroczyli granicę Turcji w czerwcu 2008 r. jako uchodźcy, korzystając z mandatu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR). Ponieważ stwierdzono, że ich paszporty są sfałszowane, zostali zatrzymani w punkcie kontroli granicznej i umieszczono ich w izbie zatrzymań na komendzie policji w Hasköy.

Chociaż Trybunał nie był w stanie zweryfikować prawdziwości wszystkich zarzutów podnoszonych przez skarżących wskutek nieprzedstawienia przez Rząd turecki dowodów w postaci dokumentów, okres pozbawienia wolności i przeludnienie wystarczyły, aby uznać, że warunki osadzenia na komendzie policji w Hasköy stanowiły poniżające traktowanie **wbrew art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania). Skarżący byli przetrzymywani w piwnicy komendy policji przez trzy miesiące. Nawet przy

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

założeniu, że szacunkowa liczba osadzonych (42) podana przez Rząd turecki była prawidłowa, przetrzymywanie takiej liczby osób na powierzchni 70m² choćby przez jeden dzień stanowiło poważne przeludnienie.

M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji (skarga nr 30696/09)

21 stycznia 2011 r. (Wielka Izba)

Skarżący, będący obywatelem afgańskim, przekroczył granicę Unii Europejskiej w Grecji. Następnie dostał się do Belgii, gdzie złożył wniosek o azyl. Na podstawie rozporządzenia Dublin II¹¹ w czerwcu 2009 r. został przetransportowany z powrotem do Grecji. Po przybyciu na lotnisko w Atenach został natychmiast pozbawiony wolności poprzez umieszczenie w przyległym budynku, gdzie według jego doniesień był przetrzymywany na niewielkiej przestrzeni z 20 innymi osobami, miał ograniczony dostęp do toalety, a osoby tam przebywające nie miały dostępu do świeżego powietrza, dostawały bardzo mało jedzenia i musiały spać na brudnych materacach lub gołej podłodze.

Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) przez Grecję ze względu na warunki osadzenia skarżącego. Pomimo faktu, że był on pozbawiony wolności przez stosunkowo krótki czas, Trybunał uznał, że warunki pozbawienia wolności, których doświadczył w miejscu przetrzymywania, były nieakceptowalne. Stwierdził, że poczucie arbitralności decyzji, niższości i lęku, którego doznał skarżący, w połączeniu z głębokim wpływem jakichkolwiek warunków osadzenia niewątpliwie miały dla jego godności, stanowiły poniżające traktowanie. Co więcej, jako osoba ubiegająca się o azyl, skarżący należał do grupy szczególnie podatnej na zagrożenia ze względu na migrację i traumatyczne doświadczenia, których prawdopodobnie doznał.

Również w tej sprawie Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) przez Grecję z uwagi na warunki życia skarżącego w Grecji; **do naruszenia art. 13** Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego) **w związku z art. 3** przez Grecję z powodu uchybień w procedurze azylowej w stosunku do skarżącego; **do naruszenia art. 3** Konwencji przez Belgię ze względu na narażenie skarżącego na ryzyko związane z mankamentami procedury azylowej w Grecji oraz ze względu na narażenie go na pozbawienie wolności i warunki życia w Grecji niezgodne z art. 3; jak również **do naruszenia art. 13** Konwencji **w związku z art. 3** przez Belgię ze względu na brak skutecznego środka odwoławczego przeciwko decyzji o wydaleniu skarżącego.

R.U. przeciwko Grecji (skarga nr 2237/08) (zobacz również poniżej „Kwestionowanie legalności pozbawienia wolności”)

7 czerwca 2011 r.

Sprawa dotyczyła faktu i warunków przetrzymywania na terytorium Grecji obywatela tureckiego pochodzenia kurdyjskiego ubiegającego się o azyl oraz przebiegu procedury azylowej.

Skarżący podnosił kwestię warunków jego osadzenia, które były takie same i dotyczyły takiego samego okresu, co badane przez Trybunał w sprawie *S.D. przeciwko Grecji* (zob. powyżej), w której to sprawie Trybunał stwierdził, że doszło do naruszenia art. 3 Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na ogólne warunki pozbawienia wolności w ośrodkach detencyjnych Soufli i Petrou Ralli. Do takiej samej konkluzji Trybunał doszedł w sprawie R.U., w której uznano, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji. Ponieważ w Grecji nie istniały środki odwoławcze umożliwiające skarżącemu wniesienie skargi na warunki pozbawienia wolności, Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 13** Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego).

A.F. Przeciwko Grecji (skarga nr 53709/11)

13 czerwca 2013 r.

Skarżący, będący obywatelem irańskim, przekroczył granicę Grecji i został zatrzymany

¹ „System dubliński” ma na celu określenie państwa członkowskiego UE odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o azyl złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego. Zobacz również zestawienie „Sprawy dublińskie”.

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

przez policję na posterunku granicznym w Feres. Organy miały odmówić zarejestrowania jego wniosku o azyl polityczny. Był przetrzymywany na terenie posterunku granicznego w Feres od października 2010 r. do stycznia 2011 r. Skarżący podniósł kwestię warunków, w których był przetrzymywany.

Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na ciasnotę, w jakiej skarżący był trzymany. Trybunał zwrócił uwagę na sprawozdania organizacji międzynarodowych dotyczące warunków pozbawienia wolności na posterunku granicznym w Feres, w których podkreślano poważny brak przestrzeni. Zdaniem specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. tortur i innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karania, w dniu jego wizyty w październiku 2010 r. w przestrzeni przeznaczonej dla 28 osób przebywały 123 osoby, natomiast według ProAsyl w grudniu 2010 r. w jednym dormitorium przebywało 110 osób, zaś Europejski Komitet do spraw zapobiegania torturom oraz niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu (CPT) odnotował również, że w styczniu 2011 r. w niektórych dormitoriach każdy z pozbawionych wolności dysponował przestrzenią ok. 1 m² lub mniej.

Horshill przeciwko Grecji

1 sierpnia 2013 r.

Skarżący, będący obcokrajowcem, który miał być deportowany, był przetrzymywany przez kolejne 15 dni po złożeniu wniosku o azyl na dwóch posterunkach policji. W skardze podnosił w szczególności kwestię warunków pozbawienia wolności na terenie tych dwóch posterunków policji.

Trybunał orzekł, że skarżący był poddany poniżającemu traktowaniu, co oznaczało **naruszenie art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania). Przez piętnaście dni był przetrzymywany na dwóch posterunkach policji. Przez cztery dni przebywał w warunkach przeludnienia. Cele w jednym z posterunków policji były usytuowane w piwnicy i pozbawione światła słonecznego. Na żadnym z obydwu posterunków policji w celach nie było prysznic, a osoby tam osadzone nie mogły wychodzić na zewnątrz ani brać udziału w jakichkolwiek aktywnościach fizycznych. Trybunał przypomniał, że posterunki policji nie są odpowiednim miejscem do przetrzymywania osób pozbawionych wolności w oczekiwaniu na zastosowanie środka administracyjnego.

Sakir przeciwko Grecji

24 marca 2016 r.

Sprawa dotyczyła napaści wobec skarżącego w 2009 r. w centrum Aten, która doprowadziła do jego hospitalizacji, jak również warunków przetrzymywania go na posterunku policji po wypuszczeniu ze szpitala.

Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) **oraz naruszenia art. 13** Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego) ze względu na warunki, w jakich skarżący był przetrzymywany na posterunku policji Aghios Panteleimon w Atenach. W szczególności Trybunał uznał, że policja nie starała się ustalić w szpitalu, czy stan zdrowia skarżącego pozwala na pozbawienie go wolności. Zauważono, że pomimo szczegółowych zaleceń lekarzy doszło do uchybień co do sposobu, w jaki wzięto pod uwagę jego stan zdrowia i trudne położenie. Co więcej, nie istniały żadne dostępne skuteczne środki odwoławcze umożliwiające skarżącemu wniesienie skargi na warunki pozbawienia wolności. W tej sprawie Trybunał również orzekł, że doszło do naruszenia art. 3 Konwencji ze względu na sposób prowadzenia dochodzenia w sprawie napaści.

J.R. i Inni przeciwko Grecji (skarga nr 22696/16) (zobacz również powyżej „Pozbawienie wolności”)

25 stycznia 2018 r.

Sprawa dotyczyła warunków przetrzymywania trzech obywateli afgańskich w ośrodku recepcyjnym w Vial na greckiej wyspie Chios oraz okoliczności pozbawienia wolności tych osób.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) uznając, że stopień dotkliwości wymagany w odniesieniu do

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

pozbawienia wolności skarżących, który pozwalałby na uznanie, że doszło do niehumanicznego lub poniżającego traktowania, nie został w tym przypadku osiągnięty. Trybunał zauważył w szczególności, że przedmiotowe okoliczności miały miejsce w czasie wyjątkowego i gwałtownego wzrostu ruchów migracyjnych w Grecji, co spowodowało trudności organizacyjne, logistyczne i strukturalne. Trybunał powtórzył w tym względzie, że w świetle absolutnego charakteru art. 3, czynniki związane z narastającym napływem migrantów nie mogły zwalniać Państw z obowiązku zapewnienia, aby wszystkie osoby pozbawione wolności były przetrzymywane w warunkach zapewniających poszanowanie godności ludzkiej. W tej sprawie Trybunał zauważył, że kilka organizacji pozarządowych odwiedziło ośrodek i potwierdziło niektóre zarzuty skarżących dotyczące ogólnych warunków. Z drugiej strony Trybunał ustalił, że Europejski Komitet do spraw zapobiegania torturom i niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu (CPT) nie był szczególnie krytyczny co do warunków w ośrodku, w szczególności jeżeli chodzi o aspekty, które mogłyby dotyczyć sytuacji skarżących. Krytyka koncentrowała się głównie na opiece medycznej, braku odpowiedniej informacji i pomocy prawnej oraz niskiej jakości wody pitnej i żywności. Z akt wynikało jasno, że problemy te nie wpływały nadmiernie na skarżących w kontekście art. 3 Konwencji. Trybunał zauważył również, że okres pozbawienia wolności skarżącego był krótki, bo wynosił trzydzieści dni.

Kaak i Inni przeciwko Grecji (zobacz również poniżej „Kwestionowanie legalności pozbawienia wolności”)

3 października 2019 r. (wyrok stanie się ostateczny w okolicznościach określonych w art. 44 ust. 2 Konwencji (wyroki ostateczne).

Sprawa dotyczyła warunków pozbawienia wolności obywateli Syrii, Afganistanu i Palestyny w punkcie szybkiej rejestracji migrantów Vial i Souda (Grecja) oraz legalności pozbawienia ich wolności w tych ośrodkach. Skarżący zarzucali w szczególności, że warunki osadzenia w tych ośrodkach stanowią zagrożenie dla ich samopoczucia fizycznego i psychicznego. Skarżyli się zarówno na ilość, jak i jakość, w kontekście zdrowia, otrzymywanych posiłków oraz na nieodpowiednią opiekę medyczną. Zwrócili również uwagę na przeludnienie w ośrodkach, które czyniło niebezpiecznymi warunki zamieszkania. W końcu podkreślali brak dostępnych środków, gwarantujących bezpieczeństwo kobiet i dzieci, które były osobami szczególnie narażonymi.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanicznego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki osadzenia skarżących. W szczególności stwierdził, że władze zrobiły wszystko, co rozsądnie mogło być od nich oczekiwane w ośrodku Vial, w celu wypełnienia obowiązku zapewnienia opieki i ochrony małoletnim bez opieki. Inni skarżący zostali przetransportowani bezzwłocznie – albo w terminie 10 dni – z ośrodka Vial do ośrodka Souda. Trybunał stwierdził również, że warunki pozbawienia wolności w obozie Souda nie stanowiły niehumanicznego lub poniżającego traktowania.

Skargi oczekujące na rozpatrzenie

Ilias i Ahmed przeciwko Węgrom (skarga nr 47287/15) (zobacz również powyżej pod „Pozbawienie wolności”)

14 marca 2017 r. – sprawa przekazana do Wielkiej Izby we wrześniu 2017 r.

Sprawa dotyczy przetrzymywania przez 23 dni w strefie granicznej dwóch obywateli Bangladeszu ubiegających się o azyl, jak również wydalenia ich z Węgier do Serbii. Skarżący zarzucali w szczególności, że ich przewlekłe przetrzymywanie w strefie tranzytowej, w warunkach poniżej standardów, szczególnie biorąc pod uwagę, że cierpieli z powodu zespołu stresu pourazowego, było niehumaniczne.

Trybunał w wyroku Izby zauważył w szczególności, że warunki pozbawienia wolności skarżących były zadowalające. Co więcej, chociaż Izba wzięła pod uwagę opinię biegłych z zakresu psychiatrii, z której wynikało, że skarżący cierpieli na zespół stresu pourazowego, uznała, że nie czyniło to ze skarżących osób bardziej bezbronnych niż inni dorośli ubiegający się o azyl pozbawieni wolności w tym czasie. W związku z powyższym oraz ze względu na stosunkowo krótki okres pozbawienia wolności Izba uznała, że warunki pozbawienia skarżącego wolności nie przekroczyły stopnia dotkliwej konieczności do stwierdzenia, że doszło do niehumanicznego traktowania w świetle **art. 3**

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania), jak również orzekła jednogłośnie, że w związku z tym **nie doszło do naruszenia** tego artykułu ze względu na warunki przetrzymywania skarżących w strefie tranzytowej. Niemniej jednak Izba orzekła jednogłośnie, że doszło do **naruszenia art. 13** Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego) ze względu na brak skutecznego środka odwoławczego, z którego skarżący mogliby skorzystać w celu złożenia skargi na warunki pozbawienia wolności.

W dniu 18 września 2017 r. panel Wielkiej Izby uwzględnił wniosek Rządu węgierskiego o przekazanie sprawy do Wielkiej Izby.

Rozprawa przed Wielką Izbą w tej sprawie została zaplanowana na 18 kwietnia 2018 r. o godz. 9.15.

Z.A. i Inni przeciwko Rosji (skargi nr 61411/15, 61420/15, 61427/15 i 3028/16)

28 marca 2017 r. – sprawa przekazana do Wielkiej Izby we wrześniu 2017 r.

Zobacz powyżej – „Pozbawienie wolności”

Bilalova przeciwko Polsce (skarga nr 23685/14)

Skarga zakomunikowana Rządowi polskiemu w dniu 13 października 2014 r.

Sprawa dotyczy przetrzymywania skarżącej i jej pięciorga dzieci w wieku od czterech do dziesięciu lat przez okres trzech miesięcy w nadzorowanym ośrodku dla obcokrajowców w Polsce w oczekiwaniu na wydalenie do Rosji.

Trybunał zakomunikował skargę Rządowi polskiemu i wystosował pytania do stron zgodnie z art. 3 Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania), art. 5 Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) i art. 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego).

A.E. i T.B. przeciwko Włochom i inne skargi (skargi nr 18911/17, 18941/17 i 18959/17)

Skargi zostały zakomunikowane Rządowi włoskiemu w dniu 24 listopada 2017 r.

Zobacz powyżej – „Pozbawienie wolności”.

Migranci ze szczególnymi potrzebami (dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, kobiety itp.)

Mubilanzila Mayeka i Kaniki Mitunga przeciwko Belgii

12 października 2006 r.

Sprawa dotyczyła trwającego nieomal dwa miesiące pobytu w ośrodku tranzytowym dla dorosłych prowadzonym przez urząd ds. cudzoziemców przy porcie lotniczym w Brukseli pięcioletniej obywatelki kongijskiej podróżującej bez opieki w celu dołączenia do matki, której przyznano status uchodźcy w Kanadzie, jak również wydalenia dziewczynki do kraju pochodzenia.

Trybunał orzekł, iż doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki pozbawienia wolności dziecka. Dziewczynka, która miała zaledwie pięć lat, była przetrzymywana przez prawie dwa miesiące w ośrodku początkowo przeznaczonym dla osób dorosłych, mimo że nie towarzyszyli jej rodzice i nikt nie został przydzielony do opieki nad nią. Nie podjęto żadnych środków w celu zapewnienia, że otrzyma właściwą pomoc i wsparcie edukacyjne przez przydzieloną jej osobę o odpowiednich kwalifikacjach. Rząd belgijski przyznał, że miejsce pozbawienia wolności nie było dostosowane do jej potrzeb i w tamtym czasie nie istniały żadne odpowiednie struktury. Ze względu na bardzo młody wiek, fakt, że była nielegalnym cudzoziemcem w obcym kraju, że nie była pod opieką swojej rodziny, od której została oddzielona i że została pozostawiona samej sobie znalazła się w niezwykle trudnym położeniu. Trybunał uznał, że środki podjęte przez władze belgijskie były dalekie od adekwatnych w świetle obowiązku otoczenia dziecka opieką oraz w świetle szeregu możliwości, jakimi dysponowały. Warunki pozbawienia wolności spowodowały u dziecka znaczące cierpienie. Organy, które odpowiadały za pozbawienie jej wolności, nie mogły nie mieć świadomości poważnych skutków psychicznych, jakie spowoduje u

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów
niej pozbawienie wolności w takich warunkach.

Palushi przeciwko Austrii

22 grudnia 2009 r.

Skarżący, będący w czasie przedmiotowych wydarzeń obywatelem byłej Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii, utrzymywał, że w trakcie osadzenia w więzieniu policyjnym w Wiedniu, gdzie został umieszczony w celu wydalenia ze względu na nielegalny pobyt, był źle traktowany przez funkcjonariuszy więziennych. Podnosił również, że natychmiast po tym został umieszczony w izolatce i odmówiono mu dostępu do lekarza.

Trybunał zauważył w szczególności, że skarżący, który właśnie od trzech tygodni prowadził strajk głodowy (co wiązało się z ryzykiem utraty przytomności), został umieszczony w celi izolacyjnej na podstawie oceny ratownika medycznego, który przeszedł jedynie podstawowe szkolenie, jak również że skarżącemu odmówiono dostępu do lekarza, umożliwiając taki dostęp dopiero trzeciego dnia pobytu w izolatce. Czynniki te, występujące w połączeniu, musiały spowodować cierpienie i upokorzenie przekraczające poziom nieunikniony w sytuacji pozbawienia wolności. W ocenie Trybunału skarżący był zatem poddany poniżającemu traktowaniu ze względu na brak opieki medycznej w izolatce do czasu zezwolenia na wizytę lekarską, co stanowiło **naruszenie art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania).

Muskhadzhiveva i Inni przeciwko Belgii

19 stycznia 2010 r.

Skarżący, matka i jej czworo dzieci (w przedmiotowym czasie w wieku, odpowiednio, siedmiu miesięcy, trzech i pół roku, pięciu lat i siedmiu lat) są obywatelami rosyjskimi pochodzenia czeczeńskiego. Po ucieczce z Groznego w Czeczenii przybyli do Belgii, gdzie ubiegali się o azyl. Ponieważ wcześniej przebywali przez pewien okres w Polsce, polskie organy zobowiązały się do rozpatrzenia ich sprawy na mocy rozporządzenia „Dublin II”². Organy belgijskie wydały zatem, w dniu 21 grudnia 2006 r., decyzję o odmowie zezwolenia na pobyt w Belgii i nakazały im opuszczenie kraju. W dniu 22 grudnia 2006 r. zostali oni umieszczeni w zamkniętym ośrodku tranzytowym prowadzonym przez urząd ds. cudzoziemców obok portu lotniczego w Brukseli, gdzie przetrzymywano obcokrajowców (osoby dorosłe lub rodziny) oczekujących na wydalenie z kraju.

Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na pozbawienie wolności czworga dzieci, przypominając, że wysoki stopień bezbronności dziecka był czynnikiem nadrzędnym i miał pierwszeństwo przed statusem nielegalnego obcokrajowca. Prawdą jest, że w tej sprawie czwórka dzieci nie była oddzielona od matki, ale nie wystarczy to, by zwolnić władze z obowiązku zapewnienia dzieciom ochrony. Były one przetrzymywane przez ponad miesiąc w zamkniętym ośrodku, który nie był przeznaczony do przyjmowania dzieci, co zostało potwierdzone kilkoma sprawozdaniami przytoczonymi przez Trybunał. Trybunał odnosił się również do obaw wyrażonych przez niezależnych lekarzy co do stanu zdrowia dzieci.

Rahimi przeciwko Grecji (zobacz również poniżej „Kwestionowanie legalności pozbawienia wolności”)

5 kwietnia 2011 r.

Sprawa dotyczyła w szczególności warunków, w których małoletni migrant z Afganistanu, który przekroczył nielegalnie granicę Grecji, był przetrzymywany w ośrodku detencyjnym w Pagani na wyspie Lesbos, a z którego został następnie zwolniony w celu wydalenia z kraju.

Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki pozbawienia wolności skarżącego w ośrodku detencyjnym Pagani. Z uwagi na nieuwzględnienie indywidualnej sytuacji

² Zobacz przypis 1 powyżej.

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

skarżącego znajdującego się w szczególnie trudnym położeniu, jak również uwłaczające godności ludzkiej warunki pozbawienia wolności w ośrodku Pagani, Trybunał orzekł, że skarżący został poddany poniżającemu traktowaniu, pomimo iż pozbawienie wolności trwało jedynie dwa dni.

Popov przeciwko Francji

19 stycznia 2012 r.

Skarżący, będący małżeństwem z Kazachstanu, któremu towarzyszyło dwoje dzieci, złożyli wniosek o azyl we Francji, ale ich wniosek odrzucono, podobnie jak wnioski o zezwolenie na pobyt. W sierpniu 2007 r. skarżący i ich dzieci, wówczas w wieku pięciu miesięcy i trzech lat, zostali zatrzymani w ich domu i zabrani do policyjnej izby zatrzymań, a następnego dnia przetransportowani na lotnisko Charles-de-Gaulle w celu odesłania ich z powrotem do Kazachstanu. Lot został odwołany, jednak skarżący i ich dzieci zostali zabrani do administracyjnego ośrodka detencyjnego Rouen-Oissel, który był uprawniony do przyjmowania rodzin.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki pozbawienia wolności dzieci. Chociaż rodziny były oddzielone od innych osób przebywających w ośrodku detencyjnym Rouen-Oissel, jedynymi dostępnymi tam łóżkami były łóżka z metalowymi stelażami dla dorosłych, które były niebezpieczne dla dzieci. Nie było tam również żadnych miejsc do zabawy ani zajęć dla dzieci, a automatyczne drzwi do pomieszczeń stanowiły dla nich zagrożenie. Komisarz Praw Człowieka Rady Europy oraz Europejski Komitet do spraw zapobiegania torturom i niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu (CPT) zauważyli też, że stres, brak poczucia bezpieczeństwa i nieprzyjemna atmosfera w tych ośrodkach była niedobra dla małych dzieci, niezgodnie z międzynarodowymi zasadami ochrony dzieci, w myśl których władze muszą zrobić wszystko, co w ich mocy, aby uniknąć pozbawiania dzieci wolności na dłuższe okresy. Dwutygodniowy okres pozbawienia wolności, choć sam w sobie nie jest nadmiernie długi, może wydawać się bardzo długim okresem dla dzieci przebywających w otoczeniu niedostosowanym do ich wieku. Warunki, w których dzieci skarżących zmuszone były przebywać wraz z rodzicami w sytuacji szczególnie trudnego położenia, który to stan pogłębiony został przez pozbawienie ich wolności, musiały powodować u nich cierpienie i poważne konsekwencje psychiczne. Nie miało natomiast miejsca **naruszenie art. 3 Konwencji** w zakresie dotyczącym rozważanych warunków pozbawienia wolności rodziców; fakt, że rodzice nie zostali oddzieleni od dzieci w trakcie pozbawienia wolności musiał łagodzić poczucie bezradności, cierpienia i frustracji, jakie musiał powodować pobyt w administracyjnym ośrodku detencyjnym.

Mahmundi i Inni przeciwko Grecji

31 lipca 2012 r.

Sprawa dotyczyła pozbawienia wolności afgańskiej rodziny, w tym kobiety w ósmym miesiącu ciąży oraz czterech małoletnich, w ośrodku detencyjnym Pagani na wyspie Lesbos.

Trybunał uznał, że warunki pozbawienia skarżących wolności stanowiły niehumanitarnie i poniżające traktowanie **stanowiące naruszenie art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego i poniżającego traktowania). Podkreślił w szczególności brak szczególnej opieki nad skarżącymi pomimo ich szczególnego statusu jako małoletnich i kobiety w ciąży. Zauważył również, że organizacje pozarządowe odnotowały brak poprawy sytuacji w ośrodku Pagani pomimo ich alarmujących ustaleń dokonanych w przeszłości.

Aden Ahmed przeciwko Malcie

23 lipca 2013 r.

Sprawa dotyczyła obywatelki somalijskiej i pozbawienia jej wolności na Malcie po tym, jak w lutym 2009 r. przekroczyła łodzią granicę kraju, w celu ubiegania się o azyl.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania). Wyraził zaniepokojenie warunkami, w jakich skarżąca była przetrzymywana w ośrodku detencyjnym w Lyster Barracks, szczególnie możliwym

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

narażeniem osadzonych na zimno, brakiem żeńskiego personelu w ośrodku detencyjnym, całkowitym brakiem dostępu do świeżego powietrza i ćwiczeń przez okres do trzech miesięcy, nieodpowiednią dietą, jak również szczególnie trudnym położeniem skarżącej z uwagi na jej słabe zdrowie i stan emocjonalny. W przeszłości poroniła ona w trakcie pozbawienia wolności, a ponadto została oddzielona od jej małego dziecka. Warunki te, w których przebywała przez 14 i pół miesiąca jako pozbawiona wolności imigrantka, brane pod uwagę jako całość stanowiły poniżające traktowanie.

Zobacz również: [Abdi Mahamud przeciwko Malcie](#), wyrok z dnia 3 maja 2016 r.

Asalya przeciwko Turcji

15 kwietnia 2014 r.

Skarżący, będący osobą sparaliżowaną i przykutą do wózka inwalidzkiego, podnosił w swojej skardze w szczególności kwestię warunków pozbawienia go wolności w Ośrodku dla Cudzoziemców Kumkapı (Turcja), gdzie przebywał w oczekiwaniu na deportację, przede wszystkim ze względu na nieodpowiednią infrastrukturę – brak wind i toalet przystosowanych do potrzeb osób takich jak skarżący, poruszających się na wózku inwalidzkim.

Trybunał orzekł, iż doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki pozbawienia skarżącego w wolności w Ośrodku dla Cudzoziemców Kumkapı. Zauważył w szczególności, że w sprawie nie było dowodów faktycznego zamiaru upokorzenia lub poniżenia skarżącego. Tym niemniej uznał, że pozbawienie skarżącego wolności w warunkach, które nie zapewniały minimalnych standardów cywilizowanego życia, jak spanie na łóżku i możliwość skorzystania z toalety stosownie do potrzeb bez konieczności polegania na pomocy osób obcych, uwalniało jego ludzką godność i nasilało cierpienie psychiczne spowodowane arbitralnym charakterem jego pozbawienia wolności, nawet jeżeli trwało ono stosunkowo krótko. W tych okolicznościach Trybunał orzekł, że skarżący został poddany poniżającemu traktowaniu.

Mohamad przeciwko Grecji

11 grudnia 2014 r.

Sprawa dotyczyła warunków i legalności przetrzymywania skarżącego, który w chwili zatrzymania na posterunku granicznym Soufli, w toku procedury deportacji, był małoletnim bez opieki.

Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki pozbawienia skarżącego wolności na posterunku granicznym Soufli oraz do **naruszenia art. 13** Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego) **w związku z art. 3** ze względu na brak środka odwoławczego, który umożliwiłby wniesienie skargi na warunki pozbawienia wolności. Trybunał orzekł także, że w przedmiotowej sprawie **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) zauważając, że skarżący został zatrzymany i pozbawiony wolności bez uwzględnienia jego statusu małoletniego bez opieki, jak również że z chwilą, gdy osiągnął pełnoletniość, organy wydłużyły czas pozbawienia wolności bez podejmowania jakichkolwiek kroków zmierzających do jego wydalenia.

A.B. i Inni przeciwko Francji (skarga nr 11593/12)

12 lipca 2016 r.

Sprawa dotyczyła przede wszystkim administracyjnego pozbawienia wolności małoletniego przez okres osiemnastu dni w związku z procedurą deportacji jego rodziców.

Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 3 Konwencji** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) wobec dziecka skarżących uznając, że z uwagi na wiek dziecka oraz czas trwania i warunki pozbawienia wolności w administracyjnym ośrodku detencyjnym, władze narażyły dziecko na traktowanie, które przekroczyło stopień dolegliwości wymagany art. 3. Trybunał zauważył w szczególności, że choć to wobec rodziców zastosowano środek w postaci administracyjnego pozbawienia wolności, dzieci

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

doznały faktycznego pozbawienia wolności. Uznał, że takie pozbawienie wolności, które wynikało z uprawnionej decyzji rodziców, by nie powierzać dzieci innej osobie, nie było – co do zasady – sprzeczne z przepisami krajowymi. Trybunał orzekł jednak, że obecność w administracyjnym ośrodku detencyjnym dziecka towarzyszącego rodzicom jest zgodna z Konwencją tylko wówczas, jeżeli krajowe władze ustaliły, że na taki ostateczny środek zdecydowano się dopiero po zweryfikowaniu, w konkretnych okolicznościach, że żaden inny, mniej restrykcyjny środek, nie może zostać zastosowany. Wreszcie Trybunał zauważył, że władze nie podjęły wszystkich koniecznych kroków, by przeprowadzić procedurę wydalenia tak szybko jak to możliwe, co skróciłoby okres pozbawienia wolności. Przy braku szczególnego ryzyka ucieczki administracyjne pozbawienie wolności przez okres osiemnastu dni wydaje się nieproporcjonalne do realizowanego celu. W sprawie tej Trybunał orzekł również, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) oraz **naruszenia art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności) wobec dziecka skarżących, jak również do **naruszenia art. 8** Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) w stosunku do dziecka i jego rodziców.

Zobacz również: [**A.M. i Inni przeciwko Francji \(skarga nr 24587/12\)**](#), [**R.C. i V.C. przeciwko Francji \(skarga nr 76491/14\)**](#), [**R.K. i Inni przeciwko Francji \(skarga nr 68264/14\)**](#) oraz [**R.M. i Inni przeciwko Francji \(skarga nr 33201/11\)**](#) wyroki z dnia 12 lipca 2016 r.

[**Mahamed Jama przeciwko Malcie**](#)

26 listopada 2015 r.

Skarżąca, będąca obywatelką somalijską, została pozbawiona wolności w kontekście imigracyjnym w czasie składania wniosku. W skardze podnosiła w szczególności kwestię warunków pozbawienia wolności i utrzymywała, że pozbawienie jej wolności przez ponad osiem miesięcy było arbitralne i niezgodne z prawem.

Trybunał orzekł, iż **nie doszło do naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki pozbawienia wolności skarżącej. Ponadto orzekł, że **nie doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) w związku z pozbawieniem skarżącej wolności w oczekiwaniu na rozpatrzenie wniosku o azyl, natomiast **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji w związku z pozbawieniem wolności po wydaniu decyzji w sprawie wniosku o azyl. Trybunał orzekł wreszcie, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności) stwierdzając, że skarżąca nie dysponowała odpowiednim środkiem umożliwiającym zakwestionowanie legalności pozbawienia jej wolności.

Zobacz również: [**Moxamed Ismaaciil i Abdirahman Warsame przeciwko Malcie**](#), wyrok z dnia 12 stycznia 2016 r.

[**Sh. D. i Inni przeciwko Grecji, Austrii, Chorwacji, Węgrom, Macedonii Północnej, Serbii i Słowenii \(skarga nr 14165/16\)**](#)

13 czerwca 2019 r.

Sprawa dotyczyła warunków życia pięciu małoletnich migrantów bez opieki pochodzących z Afganistanu, którzy przekroczyli granicę Grecji jako małoletni migranci bez opieki w 2016 r., mając od 14 do 17 lat. W szczególności dwóch skarżących podnosiło w skardze kwestię warunków ich pobytu na posterunkach policji Polykastro i Filiata, gdzie byli przetrzymywani w „areszcie prewencyjnym”, natomiast czterej skarżący podnosili kwestię warunków życia w obozie w Idomeni. Trzech skarżących podnosiło również, że umieszczenie ich w areszcie prewencyjnym na posterunkach policji w Polykastro, Filiacie i Aghios Stefanos stanowiło pozbawienie wolności niezgodne z prawem.

Trybunał uznał skargi przeciwko Austrii, Chorwacji, Węgrom, Macedonii Północnej, Serbii i Słowenii za **niedopuszczalne** jako w sposób oczywisty bezzasadne. Orzekł ponadto, że **doszło do naruszenia** przez Grecję **art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania). Po pierwsze, Trybunał uznał, że warunki przetrzymywania

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

trzech spośród skarżących na różnych posterunkach policji stanowiły poniżające traktowanie, mając na uwadze, że osadzenie w tych miejscach mogło powodować u zainteresowanych poczucie izolacji od świata zewnętrznego, z potencjalnymi negatywnymi skutkami dla ich samopoczucia fizycznego i psychicznego. Po drugie, odnotował, że władze nie uczyniły wszystkiego, czego można było od nich rozsądnie oczekiwać, w celu wypełnienia obowiązku zadbania o czterech skarżących i ochrony skarżących, którzy przez miesiąc przebywali w obozie Idomeni w środowisku niedostosowanym do osób nastoletnich. Obowiązek ten spoczywał na państwie greckim wobec osób znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu ze względu na wiek. Trybunał orzekł także, że **doszło do naruszenia** przez Grecję **art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) w stosunku do trzech skarżących, stwierdzając, że umieszczenie ich na posterunkach policji stanowiło pozbawienie wolności, ponieważ Rząd grecki nie wyjaśnił, dlaczego władze umieściły skarżących najpierw na posterunkach policji – w warunkach stanowiących poniżające traktowanie – a nie zapewniły im miejsca w alternatywnych placówkach tymczasowego pobytu. Pozbawienie skarżących wolności było zatem niezgodne z prawem.

Kwestionowanie legalności pozbawienia wolności

Abdolkhani i Karimnia przeciwko Turcji

22 września 2009 r.

Skarżący, będący obywatelami irańskimi i byłymi członkami Organizacji Bojowników Ludowych Iranu w Iranie, byli w czasie [rozpatrywania] wniosku przetrzymywani w ośrodku dla cudzoziemców Gaziosmanpaşa w Kirklareli (Turcja).

Trybunał orzekł, że ze względu na brak jasnych przepisów prawnych określających procedurę wydawania postanowień o pozbawieniu wolności i przedłużania okresu pozbawienia wolności w celu deportacji i ustanawiających limity czasowe pozbawienia wolności, krajowy system nie chronił skarżących przed arbitralnym pozbawieniem wolności, a w rezultacie ich pozbawienie wolności nie może być uznane za „zgodne z prawem”, co powoduje **naruszenie art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego).

Trybunał stwierdził również, że władze krajowe tak naprawdę nigdy nie podały skarżącym przyczyn pozbawienia wolności, które nastąpiło nie w wyniku zarzutów karnych, ale w kontekście kontroli imigracyjnej. Stanowiło to **naruszenie art. 5 ust. 2** Konwencji.

Z uwagi na to, że skarżącym odmówiono pomocy prawnej i nie poinformowano ich o przyczynach pozbawienia wolności, ich prawo do odwołania się w kwestii pozbawienia wolności było pozbawione skutecznej możliwości wykonania. Rząd turecki nie wspominał też, aby skarżący dysponowali jakąkolwiek procedurą pozwalającą na zbadanie legalności pozbawienia wolności przez sąd. Z tego względu Trybunał uznał, że turecki system prawny nie zapewnił skarżącym środka odwoławczego, dzięki któremu mogliby uzyskać sądową kontrolę pozbawienia ich wolności, a to stanowiło **naruszenie art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności).

Zobacz również: [Ghorbanov i Inni przeciwko Turcji](#), wyrok z dnia 3 grudnia 2013 r.

Mikolenko przeciwko Estonii

8 października 2009 r.

Skarżący, będący obywatelem rosyjskim, podnosił w skardze, że po tym, gdy władze estońskie odmówiły przedłużenia jego zezwolenia na pobyt, został w 2003 r. bezprawnie pozbawiony wolności w ośrodku deportacyjnym, a okres, który upłynął do czasu jego zwolnienia w 2007 r., był zbyt długi.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) uznając, że podstawy pozbawienia skarżącego wolności – działania podejmowane z myślą o deportowaniu – nie były podstawami ważnymi przez cały okres jego pozbawienia wolności z uwagi na brak realnej perspektywy wydalenia

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

oraz nieprzeprowadzenie postępowania przez władze krajowe z należytą starannością.

Louled Massoud przeciwko Malcie

27 lipca 2010 r.

Sprawa dotyczyła obywatela algierskiego, który urodził się w 1960 r., a w momencie złożenia wniosku był osadzony w koszarach wojskowych w Safi (Malta). Przybył na Maltę w czerwcu 2006 r. łodzią i został natychmiast pozbawiony wolności. Następnie postawiono mu zarzuty i uznano go winnym pomagania innym w przekroczeniu granicy Malty. Po odbyciu kary pozbawienia wolności został zwolniony z zakładu karnego i natychmiast umieszczony w ośrodku detencyjnym na okres nieco przekraczający 18 miesięcy.

Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 5 ust. 1** (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) oraz **do naruszenia art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności) ze względu na pozbawienie skarżącego wolności przez okres przekraczający 18 miesięcy, które stanowią maksymalny okres dozwolony w świetle polityki wprowadzonej w 2005 r. na Malcie i dotyczącej nielegalnych imigrantów, uchodźców i integracji.

Rahimi przeciwko Grecji (zobacz również powyżej „Warunki pozbawienia wolności”)

5 kwietnia 2011 r.

Sprawa dotyczyła umieszczenia małoletniego obcokrajowca bez opieki w ośrodku detencyjnym dla dorosłych. Skarżący zarzucał w szczególności, że nie poinformowano go o przyczynach zatrzymania ani o środkach odwoławczych, które mu w związku z tym przysługują.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Zauważył, że pozbawienie wolności skarżącego zostało dokonane na podstawie przepisów prawa i służyło zapewnieniu jego deportacji. Co do zasady, długość okresu pozbawienia go wolności – dwa dni – nie może być uznana za nadmierny w kontekście celu, któremu miało służyć. Władze greckie nie uwzględniły jednak najlepiej pojmowanego interesu skarżącego jako osoby małoletniej i nie przeanalizowały możliwości zastąpienia pozbawienia wolności mniej drastycznym środkiem. Czynniki te doprowadziły Trybunał do podania w wątpliwość dobrej wiary władz przy wykonywaniu środka w postaci pozbawienia wolności. Z tego powodu Trybunał uznał, że pozbawienie wolności skarżącego nie było „zgodne z prawem” w rozumieniu art. 5 ust. 1 Konwencji.

Trybunał stwierdził również **naruszenie art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności). Skarżący w praktyce nie był w stanie skontaktować się z prawnikiem. Co więcej, broszura informacyjna przedstawiająca część dostępnych środków była napisana w języku, którego skarżący nie rozumiałby, mimo że przesłuchanie prowadzono w jego ojczystym języku. Skarżący został też zarejestrowany jako małoletni podróżujący pod opieką osoby dorosłej, chociaż nie miał żadnego opiekuna, który mógłby wystąpić w charakterze przedstawiciela ustawowego. W związku z powyższym nawet jeżeli przyjąć, że środki odwoławcze były skuteczne, Trybunał nie widział, w jaki sposób skarżący mógłby z nich skorzystać.

R.U. przeciwko Grecji (skarga nr 2237/08) (zobacz również powyżej „Warunki pozbawienia wolności”)

7 czerwca 2011 r.

Sprawa dotyczyła pozbawienia wolności na terytorium Grecji ubiegającego się o azyl obywatela tureckiego pochodzenia kurdyjskiego, który miał być torturowany w Turcji, jak również przebiegu postępowania azylowego.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Pozbawienie skarżącego wolności miało służyć zagwarantowaniu możliwości deportowania go. Trybunał zauważył w tym względzie, że prawo greckie zezwalało na pozbawienie wolności w celu deportacji jedynie wówczas, gdy przeprowadzenie deportacji było wykonalne. Zauważył również, że zarówno w myśl prawa greckiego, jak i międzynarodowego, osoba ubiegająca się o azyl nie mogła być deportowana do momentu aż jego wnioski nie zostały ostatecznie rozpatrzone. Było tak w

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

sytuacji skarżącego (oczekującego na rozpatrzenie wniosku o azyl) – gdy sąd administracyjny w dniu 15 maja 2007 r. wydawał postanowienie w przedmiocie dalszego pozbawienia wolności, miał świadomość sytuacji, ponieważ treść postanowienia bezpośrednio odnosiła się do wniosku o azyl.

Trybunał stwierdził również **naruszenie art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności). Żaden z przepisów prawa greckiego nie dawał sądowi uprawnienia do badania legalności i zasadności decyzji w przedmiocie dalszego pozbawienia wolności w celu wydalenia. W każdym razie sędziowie, którzy rozpoznawali sprawę skarżącego, nie zbadali tego zagadnienia.

M i Inni przeciwko Bułgarii (skarga nr 41416/08)

26 lipca 2011 r.

Sprawa dotyczyła pozbawienia wolności w oczekiwaniu na wydalenie z Bułgarii obywatela afgańskiego będącego ojcem dwójki dzieci i braku możliwości skutecznego sprzeciwienia się przez niego zaistniałej sytuacji. Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Skarżący był pozbawiony wolności przez okres dwóch lat i ośmiu i pół miesiąca. Chociaż decyzję o jego deportacji wydano w grudniu 2005 r., władze dopiero w lutym 2007 r. po raz pierwszy podjęły próbę zabezpieczenia jego dokumentu tożsamości, aby umożliwić deportację. Co więcej, powtórzyły swój wniosek dopiero rok i siedem miesięcy później. Przez cały ten okres skarżący był pozbawiony wolności. Ponadto Rząd bułgarski wykazał, że próbował odesłać skarżącego do innego bezpiecznego państwa. W rezultacie pozbawienie skarżącego wolności nie było uzasadnione, jeżeli chodzi o czas jego trwania, z uwagi na brak staranności po stronie władz bułgarskich.

Trybunał stwierdził również **naruszenie art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności). Skarżący podnosił w dwóch odrębnych postępowaniach sądowych, że pozbawienie go wolności, dokonane na mocy dwóch odrębnych orzeczeń, w grudniu 2005 r. i październiku 2006 r., było niezgodne z prawem. W pierwszym postępowaniu sądy odmówiły rozpoznania jego odwołania, a w drugim sądy ustaliły jedynie – nieomal dwa i pół roku później – że druga decyzja została podpisana przez urzędnika nieposiadającego uprawnień. Z tego względu władze nie zapewniły skarżącemu możliwości bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności w oczekiwaniu na wydalenie.

Zobacz również: **Amie i Inni przeciwko Bułgarii**, wyrok z dnia 12 lutego 2013 r.

Awad przeciwko Bułgarii

11 października 2011 r.

Skarżący, będący bezpaństwowcem pochodzenia palestyńskiego, przybył do Bułgarii w maju 2009 r. i niedługo później złożył wniosek o azyl. Został oskarżony o terroryzm (w szczególności branie udziału w ponad dziesięciu zabójstwach), a w listopadzie 2009 r. wydano decyzję o wydaleniu go do Libanu, powołując się na względy bezpieczeństwa narodowego. Pozostawał pozbawiony wolności do maja 2011 r., a więc przez maksymalny okres (18 miesięcy) dozwolony bułgarskim prawem dotyczącym pozbawienia wolności w oczekiwaniu na deportację. Po zwolnieniu przebywał w Sofii i miał obowiązek codziennego stawiennictwa na lokalnym posterunku policji.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego), ponieważ podstawy pozbawienia skarżącego wolności – mianowicie oczekiwanie na deportację – nie były podstawami ważnymi przez cały okres pozbawienia wolności z uwagi na nieprzeprowadzenie postępowania przez władze bułgarskie z należytą starannością.

Mathloom przeciwko Grecji

24 kwietnia 2012 r.

Sprawa dotyczyła obywatela irackiego, który był pozbawiony wolności przez ponad dwa lata i trzy miesiące w celu wykonania deportacji, chociaż wydano postanowienie o warunkowym zwolnieniu.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Trybunał uznał w szczególności, że przepisy prawa

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

greckiego regulujące kwestię pozbawienia wolności osób, wobec których sądy wydały decyzje o wydaleniu, nie określały maksymalnego okresu takiego pozbawienia wolności, przez co nie był spełniony warunek przewidywalności z art. 5 ust. 1 Konwencji.

M.A. przeciwko Cyprowi (skarga nr 41872/10)

23 lipca 2013 r.

Sprawa dotyczyła pozbawienia wolności przez władze cyprijskie syryjskiego Kurda i jego planowanej deportacji do Syrii po przeprowadzonej wczesnym rankiem 11 czerwca 2010 r. operacji policji, podczas której skarżący i inni Kurdowie z Syrii zostali usunięci z obozowiska ustawionego przez budynkami rządowymi w Nikozji, gdzie protestowali przeciwko polityce azylowej Rządu cyprijskiego.

Ogólnie rzecz biorąc Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) w odniesieniu do całego okresu pozbawienia skarżącego wolności, ponieważ władze krajowe nie dokonały pozbawienia go wolności zgodnie z procedurą przewidzianą przez prawo.

Jedynym środkiem odwoławczym przewidzianym w prawie krajowym, który umożliwiłaby skarżącemu zbadanie legalności pozbawienia wolności z prawem, byłby środek wniesiony na podstawie art. 146 Konstytucji. Trybunał orzekł, że średni okres trwania takiego postępowania, który w czasie istotnym dla sprawy wynosił osiem miesięcy, był bez wątpienia zbyt długi dla celów **art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności). W związku z powyższym doszło do **naruszenia** tego postanowienia.

Suso Musa przeciwko Malcie

23 lipca 2013 r.

Sprawa dotyczyła osoby ubiegającej się o azyl, pochodzącej rzekomo z Sierra Leone. Skarżący podnosił w skardze w szczególności, że pozbawienie go wolności było niezgodne z prawem i że nie dysponował skutecznym środkiem umożliwiającym przeprowadzenie sądowej kontroli legalności pozbawienia go wolności.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Pozbawienie wolności skarżącego przed rozpatrzeniem jego wniosku o azyl było arbitralne. Warunki pozbawienia wolności były wysoce problematyczne z punktu widzenia art. 3 Konwencji (zakaz nieludzkiego i poniżającego traktowania). Ponadto na podjęcie decyzji, czy skarżącemu należy zezwolić na pozostanie na terytorium Malty, władze potrzebowały nadmiernie długiego czasu. Co do czasu pozbawienia wolności, mającego miejsce po rozpatrzeniu wniosku o azyl złożonego przez skarżącego, Trybunał stwierdził, że postępowanie deportacyjne nie zostało przeprowadzone z należyłą starannością. Trybunał orzekł również, że doszło do **naruszenia art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności), ponieważ skarżący nie miał możliwości uzyskania niezwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności. Wreszcie w odniesieniu do **art. 46** Konwencji (moc obowiązująca oraz wykonanie wyroków) Trybunał zauważył, że problemy stwierdzone w tej sprawie mogą skutkować kolejnymi podobnymi skargami. Z tego względu Trybunał zwrócił się do władz Malty o ustanowienie mechanizmu umożliwiającego poszczególnym osobom przeprowadzenie kontroli sądowej legalności pozbawienia ich wolności ze względów imigracyjnych w celu uzyskania w rozsądnym terminie decyzji w przedmiocie ich skargi. Trybunał zalecił również Malcie podjęcie niezbędnych kroków w celu poprawy warunków i skrócenia długości okresów pozbawienia wolności osób ubiegających się o azyl.

Kim przeciwko Rosji

17 lipca 2014 r.

Sprawa dotyczyła pozbawienia wolności w celu wydalenia bezpaństwowca, którego władze początkowo uznały za obywatela Uzbekistanu. Skarżący podnosił w skardze w szczególności kwestię warunków dwuletniego pozbawienia wolności w ośrodku detencyjnym dla cudzoziemców. Zarzucał również, że pozbawienie go wolności było niezgodne z prawem zarówno ze względu na nadmierny czas trwania i brak możliwości

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

wykonania decyzji o wydaleniu, jak również ze względu na brak możliwości uzyskania kontroli sądowej pozbawienia wolności.

Trybunał stwierdził również **naruszenie art. 5 ust. 1** Konwencji (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) i **naruszenie art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności). Uznał w szczególności, że skarżący nie miał możliwości skorzystania z procedury, która pozwalałaby mu na zaskarżenie pozbawienia wolności oraz że pozostawał pozbawiony wolności pomimo braku realnej szansy wykonania decyzji o wydaleniu. Władze nie dochowały zatem wymaganej staranności biorąc pod uwagę tę sytuację. W odniesieniu do **art. 46** Konwencji (moc obowiązująca oraz wykonanie wyroków) Trybunał stwierdził ponadto w szczególności, że Rosja powinna była podjąć stosowne środki w celu ustanowienia procedur pozwalających na zapobieganie ponownemu zatrzymywaniu skarżącego i pozbawieniu wolności z uwagi na status bezpieczeństwa. Trybunał stwierdził w tej sprawie również, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki pozbawienia wolności skarżącego.

Mahammad i Inni przeciwko Grecji

15 stycznia 2015 r.

Sprawa dotyczyła warunków pozbawienia skarżącego wolności oraz legalności pozbawienia wolności w administracyjnym ośrodku detencyjnym Fylakio w Grecji.

Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności) ze względu na uchybienia w procedurze kontroli legalności administracyjnego pozbawienia wolności skarżącego. Trybunał orzekł również w tej sprawie, że doszło do **naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) ze względu na warunki pozbawienia wolności skarżącego.

A.M. przeciwko Francji (skarga nr 56324/13)

12 lipca 2016 r.

Sprawa dotyczyła skargi w przedmiocie braku skutecznego środka odwoławczego służącego zakwestionowaniu legalności decyzji o pozbawieniu wolności wobec obcokrajowca we Francji, które doprowadziło do jego deportacji z terytorium Francji. Skarżący, będący obywatelem tunezyjskim, zarzucał zasadniczo kwestię braku zawieszającego charakteru jego odwołania od decyzji o deportacji oraz nadmiernie restrykcyjny charakter przeprowadzonej przez francuski sąd administracyjny kontroli legalności decyzji.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 4** Konwencji (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności), ponieważ skarżący nie miał możliwości skorzystania ze skutecznego środka odwoławczego w rozumieniu tego postanowienia. Zauważył w szczególności, że celem art. 5 ust. 4 było zapewnienie ofiarom pozbawienia wolności w rozumieniu art. 5 ust. 1 Konwencji odpowiedniej i skutecznej ochrony przed arbitralnym traktowaniem. O ile francuski sąd administracyjny nie był w stanie ocenić pierwotnych czynów, w związku z którymi występowało ryzyko pozbawienia wolności, o tyle krajowy środek odwoławczy umożliwiający ocenę nie tylko legalności pozbawienia wolności, ale także jego celowość, był niewystarczający.

Khlaifia i Inni przeciwko Włochom

15 grudnia 2016 r. (Wielka Izba)

Zobacz powyżej – „Pozbawienie wolności”

S.K. przeciwko Rosji (skarga nr 52722/15)

14 lutego 2017 r.

Zobacz powyżej – „Pozbawienie wolności”

O.S.A. i Inni przeciwko Grecji (skarga nr 39065/16)

21 marca 2019 r.

Sprawa dotyczyła warunków pozbawienia wolności skarżących będących obywatelami afgańskimi w ośrodku Vial na wyspie Chios, a także kwestii legalności pozbawienia ich wolności, kontroli sądowej ich sprawy oraz udzielonych im informacji.

Zestawienie – Pozbawienie wolności migrantów

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 4 Konwencji** (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności). Trybunał uznał w szczególności, że z uwagi na okoliczności sprawy, skarżący nie mieli dostępu do środków odwoławczych umożliwiających im zaskarżenie decyzji o wydaleniu oraz przedłużeniu okresu pozbawienia wolności. Trybunał zauważył ponadto, że skarżący byli obywatelami afgańskimi, którzy posługiwali się wyłącznie językiem farsi, jak również że nie przydzielono im pełnomocników. Dokumenty wydane przez władze w stosunku do nich były sporządzone w języku greckim i nie określały, który sąd administracyjny był sądem właściwym. Wreszcie, podobnie jak w sprawie *J.R. i Inni przeciwko Grecji* (zob. powyżej w części „Pozbawienie wolności”), Trybunał uznał, że pozbawienie skarżących wolności było zgodne z prawem i nie osiągnięto stopnia dotkliwości, który pozwalałby uznać pozbawienie skarżących wolności za nieludzkie lub poniżające traktowanie.

Kaak i Inni przeciwko Grecji (zobacz również powyżej „Warunki pozbawienia wolności”)

3 października 2019 r. (wyrok stanie się ostateczny w okolicznościach wskazanych w art. 44 ust. 2 Konwencji)

Sprawa dotyczyła warunków pozbawienia wolności obywateli Syrii, Afganistanu i Palestyny w punkcie szybkiej rejestracji migrantów Vial i Souda (Grecja) oraz legalności pozbawienia ich wolności w tych ośrodkach. Skarżący podnosili w szczególności zarzut braku pomocy prawnej oraz to, że na Chios nie było sądu administracyjnego, co w ich opinii, sprawiało, że jakiegokolwiek skargi dotyczące ich pozbawienia wolności w praktyce były niemożliwe i w konsekwencji było arbitralne.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia art. 5 ust. 4 Konwencji** (prawo do bezzwłocznego zbadania przez sąd legalności pozbawienia wolności) oraz że **nie doszło do naruszenia art. 5 ust. 1 Konwencji** (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego). Trybunał przypomniał w szczególności swoje wcześniejsze twierdzenia, że okres jednego miesiąca pozbawienia wolności w ośrodku Vial nie powinien być uznawany za nadmierny, biorąc pod uwagę czas niezbędny na dopełnienie wszelkich odpowiednich formalności administracyjnych. Dodatkowo okres pozbawienia skarżących wolności, od momentu, gdy wyrazili wolę ubiegania się o azyl, był stosunkowo krótki. W przeciwieństwie, skarżący, którzy pozbawieni byli pomocy prawnej, nie byli w stanie zrozumieć treści zawartych w broszurach informacyjnych; w szczególności nie byli w stanie zrozumieć treści odnoszącej się do różnych możliwości odwołania, dostępnych zgodnie z prawem krajowym.

Teksty i dokumenty

Zobacz w szczególności:

- **Podrecznik europejskiego prawa dotyczącego azylu, granic i imigracji**, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej / Europejski Trybunał Praw Człowieka, 2013
 - Specjalny przedstawiciel Sekretarza Generalnego Rady Europy ds. migracji i uchodźców: **strona internetowa**
-

Kontakt z mediami:
Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08